

F. B. a Magyar Könyvszemle 1938. 322. lapján „*Sine lege vagantur*“ című cikkében felhívta a figyelmet arra, hogy számtalanszor találhatunk tanulmányainkhoz adatokat oly könyvekben, amelyekről címük alapján nem reméltük. Dr. VARGA SÁNDOR FRIGYES jeles műve, mely címe szerint a MKSZemle érdeklődési területén kívül esik, olyan adatokat is tartalmaz, amelyekre föl kell hívnunk a könyvtárosok figyelmét.

Egyik fejezete a táncbibliográfiákról, -lexikonokról és -folyóiratokról szól, egy másik fejezetében az ókori táncirodalom szerzők szerinti felsorolását, a következőben az első táncművek és gyűjtemények, majd a táncművek, táncellenes művek, táncművészek életrajzainak, a keleti táncművészet irodalmának stb. stb. ismertetését és méltatását találjuk. — Gazdag bibliográfiai anyaga alkalmassá teszi arra, hogy a könyvtárak kézi könyvtáraiban helyet foglaljon. Tr. Z.

Catalogus fontium historiae Hungaricae aevo ducum et regum ex stirpe Arpad descendantium ab anno Chr. DCCC usque ad annum MCCC. JUSTINIANI Cardinalis SERÉDI... praefatione adornatus. Collegit.. et notis... illustravit ALBINUS FRANCISCUS GOMBOS. Budapestini, 1937—1938. Academia Litt. de S. Stephano rege nom. Tom. I—III, X, 267 I. l. 8°.

Az igénytelen „catalogus“ cím mögött a mondottnál jóval több rejtezik. A munka tulajdonképpen átmeneti műfaj a bibliográfia és a forráskiadvány között. A szerző célja az volt, hogy Árpád-kori történelmünk kutatói kezébe olyan gyűjteményt adjon, amely a teljes kiadott forrásanyagot ismerteti. Forrás-bibliográfia tehát abban az értelemben, hogy a 800-tól 1300-ig terjedő korra vonatkozó valamennyi hazai és külföldi forrást felsorolja, egykorú és másodlagos forrásokat egyaránt. A címek felsorolása tiszta betűrendben történik, tárgyak szerinti csoportosítás nélkül. Ilyen óriási és heterogén jellegű anyaggal másként nem is történhetett, különben is ezt kívánja meg a „catalogus“ jellege. Hiszen egy-egy forrás a legkülönbözőbb tárgyakat és korszakokat ölelheti fel (pl. krónikák), tárgyak szerinti csoportosítás esetében tehát ugyanaz a forrás számtalan helyre szétterjedve kerülhetett volna be. Aki tehát a forrást cím szerint keresi, megtalálhatja a betűrendben, aki pedig egyes részletkérdésre keres anyagot, azt a tervezett név- és tárgymutató teljesen ki fogja elégíteni.

Az egyes címek a következő bibliográfiai adatokat tartalmazzák: szerző, illetőleg cím, azután az összes címek, amelyek alatt a forrás kiadásra került, annak az időnek megjelölése, amelyre nézve forrásul szolgál, a forrás kéziratának keletkezési ideje, a kiadások felsorolása.

A kiadások teljes felsorolása csak a hazai források esetében van közzölve, magyar vonatkozású külföldi forrásoknak csak legfontosabb kiadásait jelzi, de utal POTTHAST közismert munkájának (*Bibliotheca historica medii aevi*) megfelelő lapszámára, ahol mindez megtalálható. Ezek után az adatok után következik a magyar vonatkozású részek közlése. Ezáltal elkerüli az átlagos bibliográfiák legnagyobb hibáját, hogy t. i. a kutató címetek kap, de azt, hogy mire vonatkozólag kap adatokat az illető munkában, azt nem tudja meg. Ezen a helyen válik a forrásbibliográfia forráskiadvánnyá. Nem közli azonban olyan külföldi szerzők műveinek szövegét, akik csak jól ismert dolgokat foglalnak össze jóval később az események után, tehát akik tudományos szempontból nem mondanak semmi újat. A hazai forrásanyagból is csak a legfontosabb forrásokat közli teljes szöveggel, olyanokat, amelyekre a külföldi forrásokkal kapcsolatban állandóan utalások történnek. Meg kell még említenünk, hogy a források nemcsak egy cím alatt szerepelnek, hanem mindazon címen, amelyen valahol kiadásra kerültek és ezekről a helyekről utalás történik egy helyre, ahol az ismertett bibliográfiai adatok találhatóak.

A forráskiadvány nyelve latin, minden utalás és megjegyzés is latinul van, hogy az egész tudományos világ használhassa. GOMBOS „Catalogus“-ának tehát nemcsak azt köszönhetjük, hogy magyar kutatóinkat kíméli meg a forráskiadványok fáradságos összekeresésétől és a felületes munka aggodalmától, hanem azt is remélhetjük, hogy a hazai történelmünkben annyira járatlan külföldi tudományos világ is a források komolyabb ismeretéhez jut.

Harmincötéves munka eredménye, egészen eredeti elgondolások terméke ez a három kötet. Csak a szakember tudja, milyen önfeláldozó fáradozás hozhat létre hasonlót. A szerző mégsem érthette el munkája beteljesedését. A „Catalogus“ megjelent, a tervezett negyedik kötet, az index elkészítése előtt a toll kiesett a munkás kezéből. Pedig ez a kötet tartalmazta volna a név- és tárgymutatót és a kritikai jegyzeteket, ezeknek hiánya most rendkívül megnehezíti e kitűnő munka használhatóságát. Remélhetőleg a kiadó Szent István-Akadémia gondoskodni fog valami módon e hiány pótlásáról.

CSAPODI CSABA.

Dubovitz István, *A magyar földrajzi irodalom 1936.* Összeállította: — Kny. a „Földrajzi Közlemények“ LXVI. (1938.) kötetéből. Kiadja a Magyar Földrajzi Társaság, Budapest, 1938. „Élet“ Irod. és Nyomda Rt. 8°. IX. + 1 sztl. + 40 l.

Bibliográfiai adatgyűjtés megjelentetésével ma általában elsőrendű tudományos szükségletet pótol a közrebocsátó. Fokozottan áll ez a földrajztudomány területére, melynek HAVASS REZSŐ 1893-ban kiadott